

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1900. Andra Kammaren. N:o 53.

Onsdagen den 9 maj.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen började sammanträdet, och leddes kammarens förhandlingar af herr vice talmannen.

§ 1.

Anmälades och godkändes *dels* statsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 78, angående regleringen af utgifterna under riksstatens *sjunde* hufvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet;

n:o 81, i anledning af Riksdagens år 1899 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1898; och

n:o 85, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående låneunderstöd för anläggning af jernväg från Borås till Alfveta;

dels bankoutskottets förslag till Riksdagens skrivelser:

n:o 83, till Konungen, med reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning; samt

n:o 84, till fullmäktige i riksbanken, med öfverlemnande af bankoreglementet.

§ 2.

Herr vice talmannen anmälde härefter till fortsatt handläggning lagutskottets utlåtande, n:o 47, i anledning af *dels* Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag, innefattande tillägg till förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof, samt till lag om ändrad lydelse af 19 kap. 13, 14 och 21 §§ strafflagen, *dels* Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag med vissa bestämmelser om elektriska ledningar, *dels* ock en i an-

Angående förslag till lag innefattande tillägg till förordningen den 14 april 1866.

*Angående
förslag till
lag innefat-
tande tillägg
till förordnin-
gen den 14
april 1866.*

ledning af nämnda propositioner väckt motion; och föredrogs nu punkten 2, afseende förslag till lag, innefattande tillägg till förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof, hvilket lagförslag hade följande lydelse:

Härigenom stadgas såsom tillägg till förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof:

(Forts.)

1 §.

Har Konungen, för någon ords förseende med belysning eller drifkraft eller för dylikt allmänt behof, pröfvat nödigt, att jord eller lägenhet, som tillhör enskild man, menighet eller inrättning, användes till utläggande af elektrisk ledning, skall hvad för ändamålet erfordras, emot ersättning för skadan, afstås eller upplåtas.

2 §.

Är vattenledning anlagd för någon ords förseende med dess behof af vatten och har, i följd af belägenheten, genom lofligt bruk af fast egendom, som tillhör enskild man, menighet eller inrättning, uppstått fara för vattenledningens förorenande, eger Konungen föreskrifva sådana förändringar i egendomens bruk, som pröfvas erforderliga till farans undanrödjande; dock njute den, som deraf lider men, ersättning såsom för intrång i nyttjanderätten.

Vill egaren, hellre än att tåla föreskrifven förändring, hvarom i denna § förmåles, afstå hela egendomen eller sådan del deraf, som föreskriften angår, skall den egendom lösas.

3 §.

I fall, som i denna lag afses, skola de angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof gifna föreskrifter ega motsvarande tillämpning.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1901.

Sedan § 1 blifvit uppläst anförde

Herr Zetterstrand: Herr talman, mina herrar! Innan jag inlåter mig på den nu föreliggande sakfrågan, anser jag mig skyldig att med anledning af förmiddagens debatt säga några ord. Det skulle lätt kunna tänkas, att då reservanterna inom lagutskottet afstyrkt det föreliggande lagförslaget, detta skulle innebära ett slags misstroendevotum mot herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet. Med anledning häraf vill jag endast nämna, att vi reservanter tvärt om i ett hänseende anse oss stå i stor tacksamhetsskuld till honom. På grund af de upplysningar, som lemnats inom lagutskottet,

ha vi nemligen kommit till den uppfattningen, att han på ett erkännansvärdt sätt har sökt häfda statens intressen gentemot storindustriens *längst gående* fordringar.

*Angående
förslag till
lag innefattande
tillägg till förordningen
den 14 april 1866.*

Hvad själfva saken angår, så innehåller, som herrarne torde se, detta lagförslag två paragrafer. Den första af dessa rör just de elektriska starkströmledningarna och har mycket nära sammanhang med den lag, som vi behandlade här på förmiddagen. Denna paragraf bör således Andra Kammaren i öfverensstämmelse med sitt beslut på förmiddagen afslå.

(Forts.)

Jag hemställer alltså, att Andra Kammaren, i anslutning till det beslut, som den i förmiddags fattade, måtte besluta, att Riksdagen, med afslag å 1 § i förslaget till lag, innefattande tillägg till förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof, måtte, med anledning af den i ämnet väckta motionen, i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t efter förnyadt öfvervägande af frågan rörande expropriationsrätt för elektriska starkströmledningar snarast möjligt låta utarbета och för Riksdagen framlägga nytt förslag till lagstiftning i ämnet.

Vidare anfördes ej. Efter af herr vice talmannen gifna propositioner biföll kammaren det af herr Zetterstrand framställda förslag.

Efter föredragning vidare af § 2 yttrade

Herr Widén: Herr talman, mina herrar! Jag har begärt ordet för att taga mig friheten yrka afslag äfven på den nu föredragna paragrafen. Det är icke därför, att den skulle stå i något slags organiskt sammanhang med första paragrafen, som kammaren redan förut har afslagit, utan det är af alldeles fristående skäl. Jag anser nemligen för min del, att de stadganden, som det i denna paragraf är meningen att meddela, innebära ett alldeles för stort ingrepp i den enskilda eganderätten, ett ingrepp, som i vårt land är alldeles nytt, och som jag icke tror vara af omständigheterna påkalladt. Det gäller nemligen enligt detta förslag, att en fastighetsegare, när det fallit en angränsande kommun in att anlägga en vattenledning öfver hans mark eller i dess granskap och fara uppstår för vattenledningens orenande genom det lofliga bruket af hans fastighet, antingen skall upphöra med detta lofliga bruk eller ock afstå från sin egendom icke för den köpeskillning han sjelf vill sätta på den, utan för den köpeskillning, som tvångsvis bestämmes af en expropriationsnämnd. Jag anser detta som ett ingrepp i den enskilda eganderätten, en rätt, hvarpå vi i vårt land hittills hållit, och som jag tycker, att vi böra hålla på, så länge vi kunna, så länge vi icke af omständigheternas makt tvingas att öfvergifva den ståndpunkten. Det gäller här icke endast det fallet, att en person, som köper en egendom vid sjö eller vattendrag, hvarifrån en vattenledning dragits, der efteråt uppsätter en fabrik eller annan dylik inrättning, som kan förorena

*Angående
förslag till
lag innefat-
tande tillägg
till förordnin-
gen den 14
april 1866.*

(Forts.)

denna vattenledning. Det gäller äfven det fallet, att ett samhälle slår sig ned vid en sjö och der inköper en egendom eller en mindre del deraf, som i allt fall har vattenrätt, för att använda denna sjö till sin vattenledning, att — säger jag — en person, som har en egendom vid denna sjö och kanske haft det sedan lång tid tillbaka, och som der endast drifver en loflig handtering, kan tvångsvis åläggas att antingen upphöra med denna handtering eller också afstå från egendomen. Jag tycker dock, att detta skulle vara allt för strängt, och jag har icke kunnat komma till insigt om, att det skulle vara af behovet påkalladt. Det står här icke taladt det ringaste om den omfattning, som detta stadgande har. Det är ganska vidtomfattande. Det står allenast: »År vattenledning anlagd för någon orts förseende med dess behof af vatten och har, i följd af belägenheten, genom lofligt bruk af fast egendom, som tillhör enskild man, menighet eller inrättning, uppstått fara för vattenledningens förorenande, eger Konungen föreskrifva sådana förändringar i egendomens bruk, som pröfvas erforderliga till farans undanröjdande.» Det är således icke sagdt, huru nära egendomen får ligga till den plats, hvarifrån vattnet tages eller der ledningen är framdragen, eller i hvilka afseenden den skall förorsaka olägenheter och fara för förorenande af vattenledningen. Den kan ju ligga på mycket, mycket långt håll derifrån. Om vi t. ex. tänka oss, att det är ett rinnande vattendrag, som en vattenledning är dragen ifrån — och derpå finnas flerstädes exempel såsom bland annat i den provins, jag tillhör, — huru långt skall man då räkna ofvanför denna vattenledning? Huru många egendomar skulle icke komma att beröras af detta stadgande och till och med drabbas ganska hårdt deraf?

Det finnes stadganden i våra författningar, som redan förut, så vidt jag kan förstå, lägga hinder i vägen för sådant begagnande af egendomarne, som kan lända till fara för dylik vattenledning. I gällande helsovårdsstadga för riket af den 25 september 1874 föreskrifves t. ex. i hvad afser landsbygden i den 28 §, att helsovårdsnämnden skall tillse bland annat, »att källor, brunnar och andra ställen, der vatten för dryck eller matlagning hemtas, icke blifva orenade genom tillflöden, som kunna uppkomma deraf, att nära invid finnas afträden, svinhus, fähus, stall, gödselhögar eller samlingar af afskräden från fabriker och andra näringar eller från hushåll, och ej heller på annat sätt.» Det står vidare i 30 § af samma stadga, att, om kommunalnämnden eller helsovårdsnämnden anser det vara nödvändigt för att hålla dylika bestämmelser vid magt, den eger att förelägga viten. Och det finnes tillika stadganden, som ålägga Konungens befallningshafvande och andra myndigheter att se till, att stadgandena hållas vid magt eller eljes förelägga viten för dessa nämnder. För städerna finnas i samma stadga och i ordningsstadgan än bestämdare föreskrifter. Detta synes mig vara mindre farliga och fullt så effektiva stadganden som de, som nu föreslagits för att skydda vattenledningar från fara för förorening.

Jag har icke kommit till den öfvertygelsen, att förevarande stadgande, som verkligen innebär ett mycket stort ingrepp i den enskilda eganderätten, skulle vara af behovet påkallad, och jag ber därför att få yrka afslag på nu föreliggande paragraf.

*Angående
förslag till
lag innefattande tillägg
till förordningen
den 14
april 1866.*

(Forts.)

Herr Zetterstrand: Herr talman, mina herrar! Vid detta ärendes behandling inom lagutskottet har icke den ringaste skiljaktighet yppat sig mellan utskottets majoritet och dess reservanter; vi hafva allesammans varit ense derom, att en lag i den rigtning, som det nu föreliggande förslaget angifver, skulle vara af synnerligt behof påkallad.

Nu har detta lagförslag tillkommit specielt på grund af förhållanden, som röra Stockholms kommun; men den ena gången kan det röra den kommunen, den andra gången en annan. Jag tror det vara fullkomligt rätt, att, i ett fall sådant som detta, det enskilda måste vika för det allmänna. Man har ju också i denna lag stadgat ganska säkra garantier för att det enskildas rätt icke skall komma att kränkas genom denna lagstiftning; det heter ju i lagens andra paragraf, att det är Konungen, som eger föreskrifva de närmare bestämmelser, som i detta fall äro af nöden och hvad som behöfves för att undanrödjå faran för kommunerna i detta afseende. Nu säger den föregående ärade talaren, att det åligger helsovårdsnämnderna att tillse dylika förhållanden och att kommunalnämnderna ega förelägga viten m. m. Men man måste ju taga i betraktande, att helsovårdsnämnderna icke hafva någon befogenhet utanför deras speciella verksamhetsområde, och att samma är förhållandet med kommunalnämnderna. I sådant fall måste därför staten ingripa för att skydda kommunernas rätt gent emot de enskilde. Å andra sidan eger man ju garantier för att den enskilde icke skall lida någon rättskränkning, nemligen derigenom att de skola tillerkännas ersättning för intrång i nyttjanderätten och vidare derigenom att, om de, hellre än att underkasta sig föreskrifna förändringar, vilja afstå hela egendomen, densamma skall från dem lösas. Det kan således här icke vara fråga om att kränka den enskildes rätt, utan syftet med denna lag är endast att bereda det allmänna möjlighet att i mycket viktiga fall erhålla rätt gent emot enskilda.

På grund af hvad jag nu anfört ber jag att få yrka bifall till det föreliggande förslaget endast med den af kammarens föregående beslut föranledda ändring, att paragrafen måtte betecknas såsom den första i stället för den andra; den paragraf, som ursprungligen var den första, har ju bortfallit.

Häruti instämde herrar von *Friesen*, *Sandwall*, *Jansson* i *Djursätra*, *Antonsson* och *Cervin*.

Vidare anförde:

Herr *Widén*: Herr talman, mina herrar! Med anledning af den

*Angående
förslag till
lag innefat-
tande tillägg
till förordnin-
gen den 14
april 1866.*

(Forts.)

siste ärade talarens yttrande skulle jag be att få säga några ord. Han anförde nemligen, att helsovårdsnämnden i den ort, som eger en vattenledning, icke kan ingripa mot missförhållanden eller olägenheter i den ort, hvarifrån ledningen får sitt vattenförråd; detta var hans yttrande, för så vidt jag fattade honom rätt. För min del vill jag då säga, att jag mycket väl förutsett, det en sådan invändning skulle kunna göras, och jag har därför också redan i mitt förra yttrande bemött densamma dermed att jag påvisade, hurusom Konungens befallningshafvande och andra myndigheter ega rätt att vid vite tillhålla vederbörande å den ort, hvarifrån vattenledningen tager sitt vatten, att fullgöra sina skyldigheter. Det är ju alldeles gifvet — det har ju den siste ärade talaren fullkomligt rätt i — att om det t. ex. är fråga om Stockholms stads vattenledning, så har ju icke helsovårdsnämnden i Stockholm någon rättighet att gifva föreskrifter för helsovårdsnämnder eller enskilde i de socknar omkring Stockholm, ifrån hvilka stadens vattenledning hemtar sitt vatten. Men om der förefinnas några oegentligheter, så har man ju rättighet att vända sig till Konungens befallningshafvande i Stockholms län, och denna myndighet kan ju då ålägga vederbörande helsovårds- eller kommunalnämnder att fullgöra hvad dem åligger till rättelses vinnande. Så vidt jag kan förstå finnes det således fullt effektiva bestämmelser i den vägen.

Samma ärade talare yttrade tillika, att ingen skada skulle kunna tillfogas vederbörande egendomsegare, då han ju hade rätt till full ersättning för uppstående intrång, eller för egendomen, om den skall afstås. Jag skall be att gent emot detta få fästa uppmärksamheten på, att det i många fall alls icke är nog att man på detta sätt får den ersättning, hvilken expropriationsnämnden behagar bestämma. Jag kan ju t. ex. ega en fastighet, som jag ärfvt från mina förfäder eller som jag eljest fäst mig mycket vid, och då bör jag väl ega rättighet att åsätta denna fastighet det pris jag sjelf behagar bestämma, och jag anser mig kunna betinga mig, samt icke vara skyldig att böja mig för det pris, som expropriationsnämnden behagar sättas derå. För min del kan jag därför icke inse annat än att ett stadgande, sådant som det nu föreslagna, kan föranleda ganska svåra ingrepp på den enskilda eganderätten. Jag skall härvid be att få hänföra mig till ett yttrande, som lagutskottet sjelft har fält, visserligen icke direkt i denna punkt, men i alla fall vid behandlingen af denna lags första paragraf. Utskottet säger nemligen å sidan 15 af sitt betänkande: »Stadganden derom, att egendom skall tvångsvis afstås eller upplåtas, innebära alltid ett i och för sig föga tilltalande ingrepp i den enskildes rätt, egnadt att hos lagstiftaren väcka betänksamhet samt bland allmänheten en viss ovilja.» Jag tror därför, att man bör vara mycket betänksam, när man vill inlåta sig på ingrepp i den enskildes eganderätt, i synnerhet då det icke föreligger något oafvisligt behof att göra det, och jag kan icke finna, att hvarken den siste ärade talaren eller lagutskottet eller Kongl. Maj:t har

kunnat påvisa, att det föreligger något oafvisligt behof af en lagstiftning i den föreslagna rigtningen.

Jag får därför fortfarande vidhålla mitt yrkande.

Herr Zetterstrand: Den siste ärade talaren anförde, att det vore mycket hårdt, om man skulle på det föreslagna sättet tvinga en person att afstå från eganderätten till en fastighet, som han gerna ville behålla. Deri vill jag också gifva honom rätt. Men redan nu är det ju så, att denne fastighetsegare är skyldig att iakttaga vissa inskränkingar med afseende på nyttjanderätten till vattnet, så att han icke skadar nedanför liggande kommuner; sådant stadgas ju redan i nuvarande lagstiftning. Då hemställer jag, huruvida icke den nu föreslagna lagen i detta fall är till förmån äfven för den enskilde; när han nu i alla fall är skyldig iakttaga dessa inskränkingar, så är det ju en förmån för honom, att den nu tillämnade lagen tillerkänner honom ersättning för det intrång han lider i sin nyttjanderätt. Jag är därför af den åsigt, att den ifrågasatta lagen, på samma gång som den åt kommunerna gifver en möjlighet att försvara sig mot ingrepp från den enskildes sida, också är så affattad, att den skyddar den enskilde, så att han får skälig ersättning för det intrång, som kan komma att göras i hans rätt till fastighetens begagnande.

Jag skall därför be att få yrka bifall till utskottets förslag.

Öfverläggningen var härmed afslutad. Efter af herr vice tal-
mannen gifna propositioner å de derunder gjorda yrkanden godkändes
paragrafen med den förändring i nummerbeteckningen, som föranleddes
af första paragrafens förkastande.

Sedan härefter § 3 blifvit uppläst yttrade

Herr Zetterstrand: I anslutning till hvad kammaren nyss
beslutat hemställer jag, att denna paragraf måtte erhålla betecknin-
gen n:o 2.

Vidare anfördes ej. Paragrafen godkändes med förändrad
nummerbeteckning.

Öfvergångsstadgande, ingress och rubrik.

Godkändes.

Utskottets hemställan i punkten förklarades besvarad genom
kammarens i fråga om denna punkt här ofvan antecknade beslut.

Punkten 3.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

*Angående
förslag till
lag innefat-
tande tillägg
till förordnin-
gen den 14
april 1866.*

(Forts.)

§ 3.

*Angående
aflöning åt
särskilda ut-
skottets tjänste-
män.*

Å föredragningslistan fans härefter upptaget *särskilda utskottets* memorial, n:o 3, angående aflöning åt dess tjänstemän, i hvilket memorial utskottet hemställde att åt de hos utskottet anstälde tjänstemän beviljas följande arfvoden, nemligen för sekreteraren ettusenfemhundra kronor och för notarien sexhundra kronor.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst anförde

Herr Hedin i Stockholm: Nej, herr talman, jag kan icke tro, att kammaren behagar bifalla denna utskottets hemställan.

Det heter i utskottets utlåtande, att arfvodena i fråga skola bestämmas med hänsyn till göromålets mängd och beskaffenhet samt tiden för utskottets sammanvaro. Nu inhemtar man af detta utlåtande, att sekreteraren inträdt i tjänstgöring den 6 sistlidne februari och notarien den 8 i samma månad. Detta utlåtande är visserligen dateradt den 4 maj 1900. Men deraf får man icke sluta till mängden och beskaffenheten af göromålen, som ålegat ifrågavarande två tjänstemän, ty, såsom kammaren har sig bekant, afgaf utskottet utlåtandet n:o 1 rörande Kongl. Maj:ts proposition redan i början af april månad, och detta utlåtande ankom till Riksdagens kansli den 4 april, hvaraf framgår, att göromålen sträckt sig från den 6 februari till den 4 april och icke, såsom man skulle vara frestad att tro, ett stycke in i maj månad. Sedermera har afgifvits det utlåtande, hvaruti utskottet anmälde sin åsigt vara den, att genom de olika besluten i kamrarna frågan för denna Riksdagen förfallit, och slutligen har utskottet afgifvit detta utlåtande, dateradt den 4 maj, hvilket icke innehåller något annat än en hemställan om aflöning åt sekreteraren och notarien till de belopp, som vi nyss hörde angifvas.

Nu förhåller det sig så, att, om man vill jemföra mängden och beskaffenheten af göromålen, som ålegat dessa tjänstemän, med mängden och beskaffenheten af de göromål, som ålago tjänstemännen i ett utskott, hvilket för några år sedan hade att behandla en likartad fråga, nemligen särskilda utskottet för ålderdoms- och invaliditetsförsäkring vid 1895 års riksdag, så är till följd af detta i år framlagda förslags skiljaktighet från det förslag, som framlades till behandling vid 1895 års riksdag, alldeles uppenbart, att göromålets mängd och beskaffenhet vid dessa båda tillfällen varit mycket olika. Det förslag, Kongl. Maj:t i år framlagt, var till sin beskaffenhet oändligen enkelt, så enkelt, att jag föreställer mig, att hvem som helst, med någorlunda normalt minne utrustad, kunnat lära sig detta kongl. förslag på en half dag eller något sådant.

Det är icke något klander emot förslaget; tvärtom är det en förtjenst. Jag hade nog andra anmärkningar att göra, men detta

*Angående
aflöning åt
särskilda ut-
skottets tjänste-
män.*

(Forts.)

framställer jag icke såsom en anmärkning utan såsom en upplysning till jembörelse med det förslag, som förelåg vid 1895 års riksdag. Det har icke kostat någon möda att sätta sig in i detta i år föreliggande förslag i den mån detta kan anses vara för en utskotts-sekreterare nödigt. Deremot var det förslag, som förelåg år 1895, ett ytterst vanskligt förslag, ett vidlyftigt, svårt förslag, som säkerligen medförde för sekreteraren ett ganska allvarsamt arbete att sätta sig in i, likasom det äfven för mig och andra ledamöter i utskottet kräfde mycken tid att arbeta oss in i detsamma och rätt uppfatta det till principer och detaljer i hela dess sammanhang.

Då afgaf emellertid vederbörande särskilda utskott en hemställa i memorial n:o 5, dateradt den 10 maj 1895, att åt sekreteraren skulle beviljas ett arvode af 1,000 kronor och åt notarien 500 kronor. Det upplystes, att sekreteraren och notarien hade inträdt i tjänstgöring den 13 februari och utlåtandet om aflöningen afgafs den 10 maj. Utskottets betänkande i sjelfva saken åter var dateradt den 4 april. Den gången ansåg man således, att sekreteraren vore tillräckligt aflönad med ett belopp af 1,000 kronor. Jag vill bekänna, att jag fann denna aflöning vara öfverdrifven, ehuru jag mot de öfriga ledamöternas motsatta mening icke gjorde någon invändning. Jag ansåg denna aflöning vara öfverdrifven, men det måste jag bekänna, att *då* ålåg sekreteraren ett högst väsentligt viktigare och mera ansträngande arbete än som varit fallet med det särdeles enkla och lättfattliga förslag, som nu förelegat. Derom kan hvar och en öfvertyga sig, som vill jemböra de båda betänkandena af åren 1895 och 1900.

Jag har vid ett föregående tillfälle erinrat derom, att betänkandet rörande den kongl. propositionen i år, omfattande 131 sidor, till $\frac{5}{6}$ bestod af reservationer, aftryck och referat samt till $\frac{1}{6}$ af, om jag så får uttrycka mig, sjelfständigt utskottsarbete, detta senare ord använt i dubbel betydelse.

Under sådana förhållanden måste jag säga, att, när man begär något sådant som 1,500 kronor åt sekreteraren och 600 kronor åt notarien, synes mig skammen gå på torra landet. Jag har aftalat med några ledamöter af kammaren, hvilken summa jag skall föreslå kammaren att bevilja. Den är högre än hvad jag anser vara rätt och billigt, men jag böjer mig för deras mening, då jag nu går att framställa det yrkande, att kammaren behagade bevilja för sekreteraren 800 kronor och för notarien 400 kronor.

Herr *Fredholm* instämde häruti.

Friherre von Otter: Herr vice talman, mina herrar! Såsom kammaren af detta memorial inhemtat, ligger grunden till denna utskottets framställning i ett af herrar talmännen vid 1870 års riksdag gjordt uttalande derom att de grunder, som för öfrigt voro bestämmande för aflöningen åt utskottens kanslipersonal, icke skulle

*Angående
aflöning åt
särskilda ut-
skottets tjänste-
män.*

(Forts.)

gälla de särskilda utskotten, utan att det vore lämpligt att öfverlemna åt hvarje sådant utskott, som vid riksdag tillsattes, att efter ärendenas afslutande hos kamrarna göra särskild framställning om den vedergällning åt dess tjänstemän och betjening, som med afseende på göromålens mängd och beskaffenhet samt tiden för utskottets sammanvaro kunde finnas med billighet öfverensstämmande.

I enlighet härmed har inom det särskilda utskottet först enskildt öfverlagts om hvilka arfvoden, som borde föreslås, och derefter beslöts inför protokollet att göra framställning om dessa arfvoden, utan att någon af utskottets ledamöter hade det ringaste att invända mot de föreslagna beloppen. Härpå torde jag kunnat hemta den uppfattning, att utskottets samtliga ledamöter ansågo, att hvad som föresloges vore öfverensstämmande med hvad som borde utgå på grund af ärendets mängd och beskaffenhet samt tiden för utskottets sammanvaro.

Hvad beträffar arbetets mängd och beskaffenhet, så är det ju mycket svårt att säga, hvad som kan anses vara mycket eller litet, men man bör väl i alla fall hafva någon mätare i det arbete, som nedlagts i utskottet. Ingen af utskottets ledamöter lär väl kunna bestrida, att intill tiden, då utskottsbetänkandet afgafs i början af april månad, var det knappt någon dag, då utskottet nemligen kunde arbeta på grund af andra riksdagsgöromål, som icke utskottet eller någon dess komité sammanträdde till arbete, hvarvid sekreteraren alltid var närvarande.

Med afseende å tiden åter är det ganska sant, att från den dag, då betänkandet afgafs, och till den 4 maj var det nära en månad, men under tiden kunde väl icke kanslipersonalen afskedas; det är ju icke heller vanligt, att man gör afdrag på aflöningen därför att t. ex. riksdagsmännen taga sig påskferier eller dylikt. Emellertid måste man i ett fall sådant som detta hafva en mätare och härvid hade man icke annat att gå efter än de af Riksdagen fastställda bestämmelser.

Beträffande tjänstemännens i de ständiga utskotten aflöning, så äro arfvodena för sekreterarna i konstitutions-, bevillnings- och lagutskotten bestämda till 500 kronor, och uppbär en notarie, nemligen en sådan, som icke tillika förrättar sekreteraretjänst, 7 kronor om dagen.

Om man nu beräknar den tid, som förflutit från den dag, utskottet tillsattes, till den, då detta memorial afgafs, så har tjänstgöringen omfattat för sekreteraren på två dagar när tre månader och för notarien på fyra dagar när tre månader. Således 3 gånger 500, det gör 1500, och 7 gånger 86, det gör 602. I hvardera fallet är följaktligen det af utskottet föreslagna beloppet fullt öfverensstämmande med de grunder, som Riksdagen har fastställt för de ständiga utskottens tjänstemän. Nu kan man säga, att utskottet icke haft någon rätt att stödja sig härpå, då det är uttryckligen sagdt, att dessa grunder icke gälla. Det är visserligen sant; men

man har dock två prejudikat för detta, nemligen 1890 och 1891 årens särskilda utskott för behandling af precis samma ärende, olycksfallsförsäkringslagen. Då gjordes hemställan om, att sekreteraren och notarien skulle få samma arfvoden, som voro bestämda för motsvarande befattningar i de ständiga utskotten, statsutskottet icke inberäknadt. Följaktligen anser jag, att utskottet haft fullt säker grund och att det är bekräftadt genom föregående beslut, att utskottet varit berättigadt att taga hänsyn till de af Riksdagen i detta fall fastställda grunder.

*Angående
aflöning åt
särskilda ut-
skottets tjänste-
män.*

(Forts.)

Detta med afseende på sjelfva grunderna. Går jag nu till beloppen, kan jag icke finna annat, än att äfven i det hänseendet förslaget är gjordt med hänsyn till billighet. 1899 var det ett särskildt utskott, som arbetade i 55 dagar. Sekreteraren fick 1,200 kronor och notarien fick 600 kronor. 1898 var det två särskilda utskott. I det ena fick sekreteraren 1,600 kronor — utskottet arbetade i 84 dagar — och notarien fick 600 kronor. I det andra utskottet, som arbetade 64 dagar, fick sekreteraren 1,200 kronor och notarien 500 kronor. I samtliga dessa fall öfversteg arfvodet till sekreteraren proportionsvis hvad det särskilda utskottet här föreslagit. Men det är en annan omständighet också, som framställer sig för mig såsom en ren orimlighet, nemligen att, om man tager någon hänsyn till hvilken person af utskottet utsetts, man vill föreslå, att hans aflöning skulle bestämmas till 800 kronor. Det är nog af kammaren allmänt erkändt, att denna lag icke kunde behandlas, utan att noggrann hänsyn togs till den allmänna lagens föreskrifter, och att det därför var absolut nödvändigt för utskottet att anlita en person, som icke blott hade juridisk bildning, utan var fullmogen jurist, som beherskade lagen helt och hållet, för att arbetet skulle kunna på ett tillfredsställande sätt utföras. Derfor var det angeläget för utskottet att få en person, som utskottet ansåg uppfylla dessa villkor, och utskottet fann eu sådan i en ledamot af Svea hofrätt. Denna ledamot af Svea hofrätt hade under tiden tjänstledighet, och, om jag är rätt underrättad, äro tjänstgöringspengarna för en assessor i Svea hofrätt 2,000 kronor om året och följaktligen 500 kronor för den tid af 3 månader, som han tjänstgjort i utskottet. Drager man dessa 500 kronor från de 800, som föreslagits, skulle det återstå 300 kronor. Jag hemställer, om kammaren verkligen kan ause, att det vore rimligt, att när ett af Riksdagens utskott anlitat eu person med högt anseende, som det haft fullt förtroende till, denne person skulle få åtnöja sig med en erbjuden ersättning af 300 kronor för sitt arbete. Det måste ju besvaras med nej.

Jag begärde af herr Hedin att få veta, hvem som var sekreterare i 1895 års särskilda utskott. Det kan ju hända, att det var en person, som icke behöfde afstå några tjänstgöringspengar. Förhållandena kanske medgäfvono honom att sköta denna tjänst bredvid sin egentliga, och då förvånar det mig icke, att han kunde åtnöjas med 1,000 kronor. Men i det i år föreliggande fallet måste utskottet

Angående
aflöning åt
särskilda ut-
skottets tjänste-
män.

(Forts.)

taga hänsyn till, att sekreteraren fått vidkännas ett betydligt afdrag i sina löneförmåner.

Emellertid har utskottet haft en fast grund att stödja sig på, nemligen prejudikat från alla föregående särskilda utskott, som behandlat denna sak. Och då förefaller det mig obilligt, om icke Riksdagen skulle godkänna sitt utskotts förslag och bevilja den aflöning, som är af utskottet föreslagen. Om, då det åligger ett särskildt utskott att föreslå ersättning till sina tjänstemän, ett sådant utskotts förslag skall behandlas på sådant sätt, som herr Hedin föreslagit, kan jag för min del icke tro annat, än att, när ett särskildt utskott härnäst tillsättes, dess första framställning till Riksdagen blir, hvilken aflöning får erbjudas åt kanslipersonalen. Ty det är uppenbart, att jag icke kan gå och vända mig till en person, som jag har förtroende till och anser besitta erforderliga egenskaper, och sätta något sådant i fråga, som att han skulle för 3 månaders ihärdigt och samvetsgrant arbete åtnöja sig med 300 kronor i ersättning. Jag tror icke, att det kan gå för sig. Och jag tror, att det vore rätt, om kammaren bifölle utskottets förslag åtminstone denna gång. Motförslaget kan ju vara såsom en varning för framtiden. Men när utskottet föreslagit denna ersättning och utskottet haft så goda skäl för sitt förslag, förefaller det mig, att kammaren borde bifalla detta förslag.

Jag yrkar bifall till detsamma.

Häruti instämde herr *Sandvall*.

Herr Persson i Tällberg: Jag håller nog på den satsen, att arbetaren är sin lön värd; men i detta fall tycker jag, i likhet med herr Hedin, att det går något för långt, och därför ber jag att få instämma i det af herr Hedin gjorda yrkandet om nedsättning i dessa arfvoden.

Jag vet mycket väl, att det för utskottet är ett grannlaga arbete att bestämma arfvoden åt sekreterare och notarie; och jag förundrar mig icke öfver, att utskottet tagit till arfvoden ganska rundliga i detta fall. Jag trodde till och med förut, att utskottets högt ärade ledamöter icke skulle hafva något emot, om vi hjälpte dem att pruta något på den summa, som de föreslagit. Ty det är utskottet, som föreslår, men i alla fall Riksdagen, som skall bestämma, hvilka arfvoden dessa personer skola hafva.

Nu kan man göra sina jemförelser med andra personer; och jag vill icke sätta den ene framom den andre i detta fall, såsom utskottets ärade vice ordförande ville göra. Vi hafva kunniga personer till sekreterare äfven i de andra utskotten. Men ofantligt mycket beror på, huru man räknar särskildt med afseende på tiden. Sekreteraren i statsutskottet har ett månadsarfvode af 550 kronor; och jag tror icke, att någon kan påstå, att arbetet har varit mera intensivt i det särskilda utskottet än i statsutskottet. Sekreteraren

i bankoutskottet har ett månadsarfvode af 450 kronor. Och om jag nu skulle räkna tiden, såsom jag har anledning att göra, efter de data, som finnas angifna i betänkandena, den 6 februari och den 4 april, kommer jag för sekreteraren i det särskilda utskottet knappt upp till en arbetstid af 2 månader. Om jag således instämmer i herr Hedins yrkande, så blir det i alla fall en aflöning af 400 kronor per månad. Det arfvode, som föreslagits af utskottet, skulle uppgå för sekreteraren till 26 kronor per dag, om jag räknar arbetstiden till 57 dagar. Men man kan mycket väl, såsom vice ordföranden gjorde, tvista om, hvilken tid man skall räkna här. Ty ett sätt är att, såsom han gjorde, räkna från den tid, då utskottet konstituerades, och till den tid, då utskottet kom fram med det memorial, hvari det föreslår arfvode åt tjänstemännen.

Angående
aflöning åt
särskilda ut-
skottets tjänste-
män.

(Forts.)

Jag känner icke heller till, huru vida denne sekreterare har nödgats taga tjänstledighet i hofrätten och således gått förlustig tjänstgöringspenningarna derstädes under den tid han varit anställd hos utskottet, men äfven om så skulle vara förhållandet, är jag dock öfvertygad om, att han genom att endast erhålla den summa, som herr Hedin här föreslagit, icke skall göra någon förlust, utan tvärtom får skäligen förtjänst.

Huru jag således än ser saken, tror jag, att goda skäl föreligga för bifall till det af herr Hedin framställda yrkandet, till hvilket jag också ber att få yrka bifall.

Herr Hedin i Stockholm: Min logik är icke densamma som den ärade ledamotens af utskottet, hvilken nyss hade ordet. Om han nemligen finner, att utskottets förslag är stödt på de allra bästa grunder, förstår jag icke, huru han i samma anledning kan säga, att det förslag, som jag här framställt, kan vara tjenligt och nyttigt som en *varning* för framtiden.

Hans kronologi och min är icke heller densamma. Ty när jag läste i detta utskottsutlåtande, att sekreteraren inträdt i tjänstgöring den 6 sistlidne februari och jag i utskottets första utlåtande finner tryckt, att det ankommit till riksdagens kansli den 4 april, så får jag icke ihop detta till mer än knappa två månader, under det han räknar tre månader.

Vidare vill jag erinra om, att äfven ifall han anført åtskilliga exempel på öfverdrifna arfvoden — öfverdrifna under den förutsättningen, att de hafva utgått under liknande förhållanden, som *nu* föreligga — så är detta icke å hans sida bevisadt derigenom, att han blott uppräknar dessa fall, utan man skall äfven veta, hvad det var, som man då hade att behandla, om det möjligen förutsattes någon särskild sakkunskap eller om arbetet var synnerligen strängt eller ej; att så stort arfvode utbetalades då och då, dermed är ingenting sagdt.

Vidare påstod han, att detta trägna tre månaders arbete — som han behagade kalla det — skulle förutsätta särskild juridisk

Angående
aflöning åt
särskilda ut-
skottets tjänste-
män.
(Forts.)

insigt, men detta förefaller mig verkligen, med förlof sagdt, vara ganska skämtsamt, då den juridik, som erfordras för att bedöma Kongl. Maj:ts proposition angående skadestånd till följd af olycksfall i arbete, icke är kinkigare, än att jag antager, att hvar och en af kammarens ledamöter eger tillräckligt af den varan.

Herr Sjö: Jag kan icke neka till, att det förefaller mig, som om dessa arfvoden till kanslipersonalen inom det särskilda utskottet vore bra högt tilltagna, och huru obehagligt det än är att uppträda i denna fråga, kan jag därför likväl icke underlåta att göra det.

Här har blifvit upplyst, att särskilda utskottet vid 1895 års riksdag gaf sina tjänstemän 1,500 kronor — om jag icke missminner mig — och förlidet års särskilda utskott aflönade sin sekreterare, som tillika bestred notariebefattningen, med 1,200 kronor. Derför synes det mig, som de nu föreslagna arfvodena vore väl högt tilltagna, medan det å andra sidan kanske vore något för litet att endast gifva sekreteraren 800 kronor och notarien 400 kronor, det vill säga detsamma som sekreteraren förenad i notarien hade förlidet år.

Jag skulle för den skull våga hemställa om ett medlingsförslag, nemligen att vi i likhet med hvad som egde rum vid 1895 års riksdag tilldela sekreteraren 1,000 kronor och notarien 500 kronor. Jag tror, att derigenom, om jag så får säga, allan rättfärdighet skall blifva uppfylld och dessa tjänstemän väl ersatta för sitt arbete. Det är därför, som jag tillåter mig att yrka, att dessa arfvoden sättas till de belopp, som jag här nu har föreslagit.

Herr Staaff: Herr talman, mina herrar! Då jag i egenskap af suppleant medarbetade i utskottet och då jag äfven deltagit i detta nu klandrade beslut, som föreligger till kammarens pröfning, tager jag mig friheten att säga några ord för att angifva de grunder, på hvilka jag stödt mig.

Såsom utskottets ärade vice ordförande redan har nämnt, anfördes inom utskottet vid denna frågas behandling vissa precedensfall, som gjorde, att vi inom utskottet hade skäl att antaga, att vi befunno oss i öfverensstämmelse med hvad som dittills varit vanligt. Jag har icke heller af några af de skäl, som min ärade vän, den förste talaren här har anført, kunnat blifva öfvertygad om, att så icke är fallet. Han påpekade, att — om jag icke fattade honom orätt — en sjuandedel af utskottsbetänkandet är sjelfständigt utskottsarbete — som han uttryckte sig — och det skulle, om vi äro mycket noggranna, blifva 23 sidor. Om jag då ser på det utlåtande, som förra Riksdagens särskilda utskott afgaf, finner jag, att utskottets sjelfständiga arbete der utgör sju sidor. Det tyckes mig således icke stå i något absolut missförhållande, om sekreteraren nu får 1,500 kronor, om han förra året fick 1,200 kronor. Af det antal sidor, som utgör utskottets speciella yttrande, kan man dock ej draga några allt för

vissa slutsatser. Jemför man till tiden den aflöning, som förra året bestods hela utskottets kansli, hvilket då utgjordes endast af sekreteraren, och den, som enligt detta särskilda utskottets förslag skulle bestås, så uppkommer efter mina uträkningar en skillnad på ungefär 60 kronor. Då vill jag dock erkänna, att det icke varit mig möjligt att göra uträkningen så subtil, att jag kunnat taga hänsyn till att utskottets utlåtande inkom den 4 april, under det att memorialet om aflöningen är dateradt den 9 maj, hvarför det kanhända är något fel i min uträkning. Jag vågar icke säga, om sekreteraren i detta utskott har gjort sig förtjent af 1,500 kronor eller något mindre, men efter min uppfattning skulle det mera anstå Riksdagen att, om fallet är tvifvelaktigt, gifva med något mera rund hand än med allt för snål.

*Angående
aflöning af
särskilda ut-
skottets tjänste-
män.
(Forts.)*

Jag vill taga mig friheten att tillägga en sak, som icke egentligen rör denna fråga om aflöningen, utan en fråga, som min ärade vän den förste talaren berörde. Han kallade utskottets arbete för utskottsarbete i dubbel mening. Detta träffar icke mig personligen, då jag varit reservant mot utskottets förslag, men det förefaller mig, som om detta uttryck och den anmärkning, som ligger under det-samma, borde — om med skäl eller ej vill jag icke inlåta mig på — hafva anförts i sjelfva debatten rörande detta ärende, och det tyckes mig, som om det låge en orättvisa i att göra en sådan anmärkning och fälla ett sådant uttryck vid detta tillfälle. Ty huru är det möjligt för en ledamot, som icke sitter med i utskottet, att bedöma och afskilja, hvilket af det dåliga, om jag så får uttrycka mig, som han anser finnas i utskottets arbete, faller på utskottets ledamöter, och hvilket som faller på sekreteraren. Sekreteraren är ju endast ett verktyg, som skall sätta i form, hvad utskottet beslutar. Det är ett faktum, att den sekreterare, som utskottet denna gång hade, var ytterst nitisk och arbetsam, och man får icke tillvita honom allt för mycket, då hans arbete med sjelfva motiveringen var till den yttersta grad forceradt, därför att man ansåg det vara nödvändigt, att utskottets utlåtande skulle inkomma före påsk, för att i händelse af återremiss arbetet skulle kunna medhinnas innan riksdagens slut. Sekreteraren kunde icke göra så mycket arbete för motiveringen på förhand, ty utskottet ändrade en mycket, mycket stor del af sina preliminära beslut vid den definitiva behandlingen, så att om han förut gjort något vid motiveringen, hade det varit ett arbete, som han hade måst göra om, och efter det utskottet fattat sitt definitiva beslut, hade han endast några få dagar på sig, och jag kan tillägga några få nätter, ty han måste arbeta dag och natt för att få arbetet färdigt.

Att det ej skulle erfordras någon synnerligt stor sakkunskap eller tid för att sätta sig in i ett sådant förslag, som den ifrågasvarande propositionen till innevarande riksdag, vill jag alls icke bestrida, hvad min högt ärade vän sjelf beträffar, men jag tror, att det är alldeles origtigt, att det som gäller om honom härvidlag också

Angående
aflöning åt
särskilda ut-
skottstjenste-
män.
(Forts.)

skulle gälla om andra, ty det är något ytterst sällsynt, att någon människa skulle kunna så hastigt som på en half dag sätta sig in i ett förslag, som innehåller så många nyheter och så många afvikelser från vanlig rättsordning som Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

Jag har velat redogöra för detta för att angifva de skäl, hvarpå jag för min del varit med på utskottets förslag, och hvarför jag tillåter mig att hemställa om bifall till detsamma.

Herr Hedin i Stockholm: Herr talman! Den nyss anförda anmärkningen är fullkomligt obefogad, eftersom jag, när utskottets betänkande öfver den kongl. propositionen här diskuterades, aldeles otvetydigt gaf min mening tillkänna om det utskottsfabrikat — jag tror, att det var det ordet jag använde — som då förelåg till behandling.

Hvad vidkommer frågan om förhållandet mellan den kongl. propositionen i år och den proposition, som förelåg år 1895, så är det påtagligt för hvar och en, som endast vill göra sig den ringa mödan att ögna igenom dessa tvenne propositioner och jemföra dem med hvarandra, att skillnaden mellan det arbete, som kräfves för att komma in i den år 1895 föreliggande invaliditets- och ålderdomsförsäkringen, och det, som erfordras för att sätta sig in i den enkla proposition, som förelåg i år, är ofantligt stor, hvarmed också fullkomligt berättigas en skillnad i aflöningen denna gång och vid det tillfället.

Herr Olsson i Stockholm: Jag anhåller att få till utskottets ärade vice ordförande framställa en förfrågan. Han uppgaf i sitt anförande, att nu ifrågavarande sekreterare för att kunna tjänstgöra hos utskottet hade haft tjänstledighet i hofrätten under tre månader och att han på grund af denna tjänstledighet hade nödgats att af sina tjänstgöringspenningar afstå ett belopp af 500 kronor. Jag skulle vilja fråga den ärade vice ordföranden i utskottet, huruvida han bestämdt kan försäkra kammaren, att så varit förhållandet, ty jag tror, att denna omständighet kan vara af en viss vikt vid afgörandet af denna fråga.

Friherre von Otter: Jag kan icke derom lemna någon annan upplysning än den, att han haft tjänstledighet, och med tjänstledighet trodde jag följde, att tjänstgöringspenningarna indrogos, fastän jag icke vet på huru lång tid. Af tidningarne har jag sett, att han haft tjänstledighet, men jag har icke frågat honom sjelf eller eljest forskat i saken.

Eftersom jag en gång till har fått ordet, ber jag att ytterligare få konstatera, att de data, som jag uppgifvit, äro de data, som återfinnas i de resp. särskilda utskottens memorial, angående ersättning till deras tjänstemän, så att när jag sade, att sekreteraren i 1899 års utskott, hvilken, såsom här blifvit påpekadt, tillika var notarie, varit

i tjänstgöring hos utskottet i 55 dagar och därför uppburit 1,200 kronor, så är det tiden mellan de dagar, som äro uppgifna i memorialet, på samma sätt år 1898, då aflöningen i det ena särskilda utskottet var 1,600 kronor för 84 dagar, och i det andra, då utskottet arbetade i 64 dagar, för hvilket sekreteraren hade 1,200 kronor, o. s. v.

*Angående
aflöning åt
särskilda ut-
skottets tjänste-
män.*

(Forts.)

Herr Hedin i Stockholm: Herr talman! Jag ber blott att få påpeka, att den ärade ledamotens af utskottet uppgifter tyckas blifva allt osäkrare och osäkrare. Nu är det en tidningsuppgift om tjänstledigheten, som han åberopar, och han kan icke garantera, att med denna tjänstledighet följer tvång att afstå från tjänstgöringspennin-
garne. Det är icke något sällsynt, hvilket jag kan konstatera från komitéer, i hvilka jag varit med, att en sekreterare får behålla tjänstgöringspennin-
garne i det verk, der han är anställd, på samma gång som han tjänstgör i komitén.

Friherre von Otter: Jag anförde tidningsuppgifter, därför att jag icke forskat i denna sak, men jag har icke den ringaste anledning att antaga, att personen i fråga icke varit tjänstledig, eftersom han bevistade alla våra sammanträden inom utskottet.

Herr Lindhagen: Jag ber att på begäran få meddela, att när en person i hofrätten har tjänstledighet, afdragas alltid hans tjänstgöringspennin-
gar. Vidare får jag uttala som min uppfattning, att den ifrågavarande sekreteraren måste hafva haft tjänstledighet, ty beskaffenheten af det arbete, hvarmed han nu varit sysselsatt inom utskottet, skulle ha gjort det för honom alldeles omöjligt att samtidigt kunna tjänstgöra i hofrätten, och har han haft tjänstledig-
het, har han — som sagdt — icke åtnjutit några tjänstgöringspen-
ningar.

Öfverläggningen var härmed afslutad. I enlighet med de der-
under gjorda yrkanden gaf herr vice talmannen propositioner på bifall till utskottets hemställan samt på bifall till hvarterdera af de utaf herrar Hedin i Stockholm och Sjö under öfverläggningen fram-
ställda förslag; och fann herr vice talmannen förstnämnda proposition vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes likväl, i anledning hvaraf och sedan till kontraposition antagits bifall till herr Sjös förslag, nu uppsattes, justerades och anslogs följande vo-
teringsproposition:

Den, som bifaller hvad särskilda utskottet hemställt i förevarande memorial n:o 3, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit det af herr Sjö under öfver-
läggningen framställda förslag.

Angående
aflöning åt
särskilda ut-
skottets tjänste-
män.

(Forts.)

Voteringen utföll med 75 ja, men 78 nej; och hade alltså kammaren fattat beslut i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Sedan herr vice talmannen tillkännagifvit utgången af denna omröstning, yttrade

Herr Centerwall: Herr vice talman! Jag skall be att få anmäla min reservation mot det fattade beslutet.

Reservation mot det fattade beslutet anmäldes vidare af friherre von Otter samt herrar *Pantzarhielm, Biesert, Göthberg, Hjelmérus, Trolle, Petri, Arhusiander, Cervin, Boström, Lundström, Bergström* i Skidsta, *Sandwall* och *Dahlstedt*.

§ 4.

Härefter föredrogos hvart för sig och blefvo af kammaren godkända:

statsutskottets utlåtanden och memorial:

n:o 85, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ytterligare anslag till ett landsarkiv i Lund;

n:o 86, med förslag angående anslagens fördelning mellan sjetta, sjunde, åttonde och nionde hufvudtitlarne i riksstaten för år 1901 samt uppförande af en tionde hufvudtitel i samma riksstat m. m.; och

n:o 87, angående beräkningen af statsverkets ordinarie inkomster; sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 8, i anledning af väckt motion om tillägg till § 1 i grufvestadgan; samt

bevillningsutskottets betänkande n:o 37, angående beräkning af vissa bevillningar för år 1901.

§ 5.

Friherre *F. C. K. Barnekow* aflemnade en motion, n:o 181, angående ändringar i arbetsordningen för Riksdagens Andra Kammare.

Denna motion blef på begäran bordlagd.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

statsutskottets utlåtanden:

n:o 88, i anledning af väckta motioner om beredande åt den

personal, som från vestkustbanan öfvergått i statens jernvägars tjänst, af pension i likhet med den öfriga statsbanepersonalen;

n:o 89, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående inköp af beskickningshus i Paris; och

n:o 90, i anledning af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjetta hufvudtiteln samt i särskild proposition gjorda framställningar i fråga om anordnande af fabriksinspektion under år 1901, äfvensom i ämnet väckta motioner; samt

lagutskottets memorial n:o 49, med föranledande af kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande vissa delar af lagutskottets utlåtande n:o 40, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt till jagt, till lag om ändrad lydelse af 24 kap. 13 § strafflagen och till lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd den 25 april 1889, dels ock tvenne med föranledande af berörda proposition afgifna motioner.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

grefve <i>H. E. G. Hamilton</i> ..	under 5 dagar fr. o. m. den 10 dennes,				
herr <i>G. Odqvist</i>	> 5	>	>	> 10	>
och > <i>J. E. Eriksson</i> i Ahlberga	> 3	>	>	> 10	>

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 8,48 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.